

תוכנית לימוד לסמיכה לרבנות ללא היתר הוראה

“מורנו” להחזיר עטרה ליושנה

סמיכה לרבנות ללא היתר הוראה

Dedicated in honor of

Jacqueline and Chaim Maltz

by their loving children Michael and Rivka Reena Maltz

מכון גבוה
ללימודי היהדות
ירושלים

Laws of *Bishul* (Shiur 7) The Conditions of *Chazara*

Shiur 19

Is adding food to a hot liquid halakhically considered cooking? The Mishnah prohibits adding spices to food that is considered a *kli rishon*, but allows adding spices to a *kli sheni*. The Rishonim have different opinions regarding the difference between *kli rishon* and *sheni*. We will analyze the dispute and use our conclusions to illuminate unclear situations such as *irui kli rishon*, *kli rishon* that is not *yad soledet*, defrosting using a *kli rishon*, what happens if using a *kli sheni* looks like the act of cooking, and use of a ladle.

What is the Difference between *Kli Rishon* and *Kli Sheni*?

משנה מתלמוד בבלי מסכת שבת דף מב עמוד א

האילפס והקדרה שהעביר מרותחין - לא יתן לתוכן תבלין, אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי.

רש"י מסכת שבת דף מב עמוד א

שהעביר - מן האור.

מרותחין - בין השמשות.

לא יתן לתוכן תבלין - משתחשך, דכלי ראשון כל זמן שרותח מבשל.

אבל נותן הוא לתוך הקערה - דכלי שני אינו מבשל.

תמחוי - כעין קערה גדולה שמערה כל האילפס לתוכה, ומשם מערה לקערות.

The Mishnah states that one may not add spices directly to a pot that was removed from the heat, but one may add spices to the food once it has been transferred to serving dishes. The pot that was directly on the heat is called a *kli rishon*, while the food in the serving dish is defined as a *kli sheni*. The Rambam rules:

רמב"ם הלכות שבת פרק כב הלכה ו

קדרה רותחת, אף על פי שהורידה מעל האש, לא יתן לתוכה תבלין ... ואם צק התבשיל מקדרה לקערה, אף על פי שהוא רותח בקערה, מותר לו ליתן לתוך הקערה תבלין, שכלי שני אינו מבשל

It seems that according to halacha, whether or not one may add spices depends not on the food's temperature, but whether the food is in a pot that was directly on the fire. What is the meaning of this distinction? The Yerushalmi presents an interesting dispute:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ג הלכה ד

מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני?

אמר רבי יוסי – כאן היד שולטת, וכאן אין היד שולטת.

אמר רבי יונה – כאן וכאן אין היד שולטת! אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני.

R. Yossi explains that the difference lies in the food's temperature. With a *kli rishon*, the "hand is not in control" – that is, the *kli* is too hot to touch (note that this is the opposite of the Bavli's terminology of *yad soledet*. The Yerushalmi's term is *yad sholetet* – whether the hand is in control, i.e. that the pot is *not* too hot to touch, whereas the Bavli's term is *yad soledet* – that the pot *is* too hot to touch, as we will discuss further below), whereas a *kli sheni* can be touched. R. Yonah argues that this is not realistic – that food that is *kli sheni* might be just as hot as food that is *kli rishon*! Therefore he

explains that the difference is based purely on Chazal's definition – they forbid adding spices to *kli rishon*, but not to *kli sheni*.

This is further reinforced by R. Mena's definition in the next halacha in the Yerushalmi:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ג הלכה ה

רבי יצחק בר גופתא בעא קומי רבי מנא עשה כן בשבת חייב משום מבשל? ... אמר ליה - ... איזהו תבשיל ברור? כל שהאור מהלך תחתיו.

The Ramban explains this:

רמב"ן על מסכת עבודה זרה דף עד עמוד ב

ופירושו ברור, שר' יצחק בר גופנא בעי בכלי ראשון, דהיינו באלפס וקדירה שהעבירן מרותחין דמתניתין, אם עבר ועשה כן חייב הוא משום מבשל או לא? ופשט ליה שהוא פטור אבל אסור, שאין בישול ברור אלא באור מהלך תחתיו. וכך אמרו שם בירושלמי – מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני? אמר רבי יוסי – כאן היד שולטת בו, כאן אין היד שולטת בו. אמר רבי יונה – כאן וכאן אין היד שולטת בו, אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני, שמע מינה הרחק מדבריהם הוא.

According to the Ramban's explanation of the Yerushalmi, there is no realistic difference between *kli rishon* and *kli sheni*. *Bishul* is only prohibited *d'Oraita* when the pot is on the fire ("as long as the light is burning beneath it"). The distinction between *kli rishon* and *kli sheni* is only *d'Rabbanan* – Chazal forbid adding spices to a *kli rishon*, but not to a *kli sheni*.

It is important to emphasize: it does not mean that food added to a *kli rishon* that is not on the fire, or even to a *kli sheni*, will not get cooked. The heat from either source might actually cause a cooking process to take place even after the food has been removed from the heat (or even in a *kli sheni*!) However, on a *d'Oraita* level, one is only considered *chayav* in *bishul* if the food is on the heat. This is similar to performing a melacha with a *shinui* - the result will be similar to regular performance of a melacha, but if it is not done in the regular way, there is no *issur d'Oraita* (in the next shiurim we will learn about situations where *bishul* definitely occurs, yet there is definitely no actual *issur* of *bishul*).

❖ **Harchavot – Clarification of why *bishul* using a *kli* that was removed from the fire is only *d'Rabbanan*, according to the Yerushalmi**

The Tosafot, however, learns differently:

תוספות מסכת שבת דף מ עמוד ב

תימה מאי שנא כלי שני מכלי ראשון, דאי יד סולדת – אפילו כלי שני נמי, ואי אין יד סולדת – אפילו כלי ראשון נמי אינו מבשל! ויש לומר – לפי שכלי ראשון, מתוך שעמד על האור, דופנותיו חמין ומחזיק חומו זמן מרובה, ולכך נתנו בו שיעור, דכל זמן שהיד סולדת בו אסור. אבל כלי שני, אף על גב דיד סולדת בו – מותר, שאין דופנותיו חמין, והולך ומתקרר

The Tosafot say that there is a realistic difference between a *kli rishon* and a *kli sheni*. Often we find that food in a *kli sheni* is just as hot as food in a *kli rishon*. If so, why one may add spices to the former, but not to the latter? The Tosafot answers that *bishul* is not only dependent on the food's temperature at a given time, but on retaining that temperature. The actual pot of a *kli rishon* is itself hot, but the *kli sheni* dish is not. Therefore, the *kli rishon* will retain its heat and there is therefore concern that something added to a *kli rishon* will get cooked, whereas the cold dish of a *kli sheni* will cool the food down faster and the added spices will not cook.

The root of the dispute between the Tosafot and the Ramban is similar to that of R. Yona and R. Yossi in the Yerushalmi. They argue whether the difference between *kli rishon* and *kli sheni* is based solely on Chazal's ruling, or on a practical difference between the two (while Tosafot gives a different reason than R. Yossi's, both agree that the difference is whether or not there is a practical difference).

❖ **Harchovot – the Rambam's *shita***

a. **A Practical Implication of the dispute: *Irui***

The Yerushalmi itself proposes a practical difference between the opinions of R. Yossi and R. Yona:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ג הלכה ה

מהו לערות מן הקילוח? אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל – מחלוקת רבי יונה ורבי יוסי (וכאן מובאת שאלתו של רב יצחק בר גופתא, ומסיקים -) איזהו תבשיל ברור – כל שהאור מהלך תחתיו.

The Mishnayot discuss the laws of a *kli rishon* and *kli sheni*. The Yerushalmi explores what is the law when the food is being transferred (*irui*) from the *kli rishon* to the *kli sheni*.

According to the Tosafot, the halachic distinction between the two is based on a practical difference. Therefore, the question is whether during the actual transfer, the food has the status of *kli rishon* or *kli sheni*. And indeed, in some places they mention three different opinions about this issue:

תוספות מסכת שבת דף מב עמוד ב

רבינו שמואל (רשב"ם) מביא ראיה דעירו ככלי שני ולר"י נראה דעירו ככלי ראשון ונראה דעירו לא הוי ככלי ראשון ולא ככלי שני אלא מבשל כדי קליפה

The Rashbam rules that *irui* is considered like *kli sheni*.

The Ri rules that it is like *kli rishon*.

The Tosafot conclude that it is not on the same level as *kli rishon* and it will not fully cook the food, but it may cook the *kliפה* - the outer layer of the food that is in the *kli sheni*.

The ramifications of cooking "the outer layer" are more relevant in the context of *issur* and *heter* (which exceeds the scope of this discussion).

In the context of Shabbat, it is significant in two respects:

1. The actual transfer is prohibited, because it eventually results in *bishul*,
2. If one does transfer food and thus cooks the outer layer, the status of the outer layer must be discussed in terms of *ma'aseh Shabbat* (that we learned in shiur 9).

Note how the Chavot Da'at explains the dispute:

חוות דעת ביאורים סימן צא ס"ק ה

...עירו, דעת רבינו תם שמבשל להתתאה (את מה שנשפך עליו) מחמת שהקילוח מקושר בדפנות המחממות, ואפילו הרשב"ם דפליג הוא משום שהקילוח כבר יצא מתוך הדפנות

That is, it is all based on the Tosafot's fundamental premise – what makes it a *kli rishon* is the heat of the pot itself that was on the fire. The dispute is whether at the stage of *irui* the food is still in enough contact with the *kli rishon* itself as it is being poured out for it to be considered a *kli rishon*. (Without going into too much detail, note that in light of this there is room to distinguish between food that is being poured in one continuous stream so the food is still being heated by the sides of the pot as it touches the food in the *kli sheni* below it, and food that is not being poured out in a continuous stream, so there is no such continuity). The Chazon Ish explains thus:

חזון איש יורה דעה סימן ט אות ה

ומקום הספק בעירו שנפסק הקילוח הוא אם המים שהוחמו על האש נחשבין כאילו הן בעצמן על האש, וכשנשפכין מן הקדירה אין כאן שינוי בהן (כשם שבשר שנצלה על האש, אין ספק שהוא ראשון), הכא נמי מים שהוחמו על האש והסירן נחשבים או דלמא ... כל שהם מקושרים עם הקדירה – הרי הם חום ראשון, וכל שנפרדו מן הקדירה – הרי הן שני

❖ **Harchavot – The Tosafot's proof for the law of *Irui***

According to the aforementioned Ramban, there is not (necessarily) a practical difference between *kli rishon* and *sheni* – Chazal apply certain restrictions to *kli rishon* but not to *kli sheni*. Therefore, according to the Ramban, there will be no prohibition about pouring food from a *kli rishon* to food. Accordingly, his student's student the Ran rejects the Tosafot's *shita* (in the Ramban on Avoda Zara 4b the Ramban writes this, but the Ran is more structured):

הר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף כ עמוד א

ודאמרינן (במשנה) 'אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי' פירש ר"ת ז"ל – דווקא כשנותן התבלין לתוך הקערה או לתוך התמחוי אחר שעירה שם התבשיל, אבל ליתן התבלין תחלה ולערות עליהן מכלי ראשון אסור, דעירו דכלי ראשון ככלי ראשון. משמע דמסקנא דירושלמי הכי הוא, שאין עירו דכלי ראשון מבשל, דאמרינן התם – "מהו לערות מן הקלוח? א"ר זעירא בריה דר' הלל – מחלוקת רבי יונה ורבי ייסא. רבי יצחק בר גופתא בעי קמי רבי מונא – עשה כן בשבת, חייב משום מבשל? ... אמר ליה – לא, דאמר רבי זעירא איזהו חלוט ברור? כל שהאור מהלך תחתיו" עד כאן. אלמא לא סבירא להו לבני מערבא דעירו דכלי ראשון מבשל, אדרבה מקילי טפי מגמרא דילן, דלדידהו לית להו בישול אלא כשהאור מהלך תחתיו.

R. Tam, of the greatest Baalei HaTosafot, proves from the Mishnah that, although one may add spices to a *kli sheni*, but not to pour from a *kli rishon* onto the spices. This proves that *irui* is considered the same as *kli rishon*. The Ran, from the school of the Ramban, rejects his proof and claims that the Yerushalmi's conclusion is that *bishul* only takes place when the pot is on the fire, while Chazal forbade *kli rishon*, but nothing else.

The Shulchan Aruch rules thus:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיח סעיף י

אסור ליתן תבלין בקערה ולערות עליהן מכלי ראשון

מגן אברהם סימן שיח ס"ק לב

ואם עירה אזי הקליפה אסורה דנתבשלה בשבת

It is important to note: the Yerushalmi expresses that it is only forbidden in the case of a continuous stream, as the poskim emphasize:

משנה ברורה סימן שיח ס"ק עד

בדיעבד אסור אם עירה להדיא עליהן שלא נפסק הקילוח

As we explained above, according to the Ramban the prohibition of *bishul* in *kli rishon* is only *d'Rabbanan*, but there is no prohibition regarding *kli sheni* or *irui*. According to the Tosafot, the halachic distinction between *kli rishon* and *sheni* does stem from a practical difference. Halacha follows the Tosafot's conclusion that *irui* does cook the *klipa*, and therefore *irui kli rishon* is an *issur d'Oraita!* And indeed later poskim rule thus:

משנה ברורה סימן שיח ס"ק לט

לערות מכלי ראשון יש בזה בודאי חשש אב מלאכה, דקיימא לן דעירו מבשל כדי קליפה

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן צג

והנה ערוי מבשל כדי קליפה מדאורייתא

To summarize our discussion regarding *irui*:

The Ramban holds that the prohibition with *kli rishon* is *d'Rabbanan* and there is therefore no problem with *irui*.

The Baalei Tosafot hold that the difference between *kli rishon* and *sheni* is based on a practical difference, so there is room to debate whether *irui* is considered like *kli rishon* or *sheni*.

There are three different opinions among the Baalei Tosafot:

Irui has the same status as *kli rishon*

Irui has the same status as *kli sheni*

Iru only cooks the *kli*, but this is still considered a *d'Oraita* violation. Poskim follow this third opinion (Shulchan Aruch 318:10) and even consider it an *issur d'Oraita* (or at the very least, a *safek d'Oraita* – Mishnah Berurah 318:39, Igrot Moshe Orach Haim 1:93).

However, the Ramban seems to be correct – after all, the Yerushalmi rules as he does! Why do the Tosafot deviate from the Yerushalmi's conclusion?

The Rishonim and Achronim offer various solutions:

a. The Gra: The Plain Meaning of the Yerushalmi is the Same as the Tosafot's!

Two statements in the Yerushalmi contradict the Tosafot:

1. "They kept a safety margin from *kli rishon*" – this implies that the prohibition of *kli rishon* is only based on Chazal's decree, but it is not *d'Oraita*.
2. "What is *bishul* is clear - as long as the light is burning beneath it" – only *bishul* directly on a heat source is considered *bishul*.

The Gra explains these two phrases differently. He points out the context of this first statement in the Yerushalmi:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ג הלכה ד

תני: רבי יוחנן בן נורי אומר – ממלא הוא אדם חבית של מים ונותנה כנגד המדורה, לא בשביל שתיחם, אלא בשביל שתפיג צינתה. יורד הוא אדם וטובל בצונן ועולה ומתחמם כנגד המדורה, דברי רבי מאיר, וחכמים אוסרין. יאות (נכון) אמר רבי מאיר! ומה טעמון דרבנן? ייבא כיי דמר רבי זעירא בשם רב יהודה – מותר להפשיר במקום שהיד שולטת, ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת. הכל מודין בכלי שני שהוא מותר. מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני. אי"ר יוסי כאן היד שולטת וכאן אין היד שולטת. אי"ר יונה כאן וכאן אין היד שולטת. אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני.

In shiur 13 we discussed the Rishonim's dispute regarding whether food may be placed somewhere where it might reach *yad soledet* and then actual *bishul* if it is left for too long. The Yerushalmi discusses the same decree. The Gra explains that R. Yona's statement was made in this context:¹

ביאור הגר"א אורח חיים סימן סעיף ט ד"ה 'כל זמן'

ורצונו לומר, אף על גב שבכלי ראשון שנותן רק להפשיר, מכל מקום עשו הרחקה כדי שלא יתן שם עד שיחם

Chazal prohibit *hafshara* - bringing cold food to room temperature - with *kli rishon*, but not with *kli sheni*. This is very logical according to the Tosafot – the sides of the *kli sheni* itself cool down the food, so even if it is accidentally left for too long, it is less likely that the food will actually cook. If the context is *hafshara*, then the phrase "they made a safety margin" is very appropriate.

We will now discuss the second phrase:

ביאור הגר"א יורה דעה סימן קה ס"ק יג

ואף על גב שבירושלמי הנ"ל אמרו "כל שהאור מהלך תחתיו", ר"ל בכלי שהיה האור מהלך תחתיו (דלא כהרמב"ן בסוף ע"ז שנדחק בפי הירושלמי).

As we saw, the context of R. Yitzchak's words was *irui*. In this context, it can certainly be explained that the Yerushalmi is explaining that *bishul* only refers to a *kli* that is actually on the fire. The Gra explains that this means that *bishul* will only take place inside a *kli* that was hot from the fire, and if so, then this rule will apply to *irui* to the same extent that it applies to *kli rishon*.

¹ The Gra's interpretation seems to better suit Rabbi Yonah's opinion. If *kli rishon* is a safeguard, why should pouring be prohibited? It can be argued that the Gzera included both. The Gra has a simpler explanation – as far as cooking is concerned, pouring is like *Kli Rishon*. The Gzera regarding *hafshara* is another issue.

It is worth noting that the Tosafot's explanation works well with this understanding. Tosafot writes that the sides of the *kli rishon* retain the food's heat, but not the sides of a *kli sheni*, because only the *kli rishon* was warmed up by the heat. This is the meaning of the Yerushalmi's phrase "as long as the light is burning beneath it" – the pot's sides will retain its heat. (This explanation recalls the Chazon Ish's aforementioned discussion of *irui* – that the heat of the actual pot, from being on the fire, is what defines the *kli rishon* as causing *bishul*).

In conclusion, the Gra explains that the Ramban and Ran's explanation of the Yerushalmi takes it out of context because this law is relevant to *hafshara*, which is certainly *d'Rabbanan*, and *irui*, but it does not mean to rule out the potential for *bishul d'Oraita* of a *kli rishon*, even after it was removed from the fire.

b. Maharshah: The Issur d'Rabbanan in the Yerushalmi applies to Kli Rishon that is not Yad Soledet

ים של שלמה מסכת חולין פרק ח סימן עא

חום האש, כל זמן שאין היד סולדת, אפילו בכלי ראשון ועומד על האש אין בו כח להבליע כלל, וגם אינו בולע, אלא דמסתפינא להקל בכלי ראשון שעומד על האש, כל זמן שהוא חם, אפילו אין היד סולדת בו, ראוי לאסור, דעשו הרחקה לכלי ראשון, כדאיתא בירושלמי

The Maharshah's premise is that as long as the food is *yad soledet bo*, it certainly causes *bishul*. If so, the phrase "they created a safety margin for *kli rishon*" is a *d'Rabbanan* decree in cases when the *kli rishon* is not *yad soledet*.

If this decree applies to food that is hot but not *yad soledet*, it is obvious why they were not referring to food that was not on the fire!

The Shach writes that the Maharshah ignores the continuation of the sentence that he quoted:

ש"ך יורה דעה סימן קה ס"ק ה

ולא ירדתי לסוף דעתו, דהרי בירושלמי פרק כירה איתא דעשו הרחקה לכלי ראשון שאין היד שולטת בו, היינו שאין להיד שליטה בו, דהיינו היד סולדת בו! אבל כשהיד שולטת בו מוכח התם בירושלמי להדיא דשרי לכולי עלמא!

The Yerushalmi explicitly states that they only decreed a safety margin in cases where the food was too hot to touch – that is, when the food was *yad soledet*. How could the Maharshah learn from this that the decree is for when the food is not *yad soledet*?

The poskim relate that the Bet Yaakov convinced the Shach to accept the Maharshah's opinion:

שביתת השבת פתיחה למלאכת אופה אות ג

מהרש"ל (פרק כל הבשר) הבין מה שכתוב בירושלמי "עשו הרחקה לכלי ראשון" היינו אפילו אין היד סולדת בו. ועל כן החמיר לדינא בכלי ראשון שעומד על האש כל זמן שהוא חם, אפילו אין היד סולדת בו, דעשו הרחקה. והאחרונים כתבו בשם תשובת בית יעקב סימן כ' שהסכים למהרש"ל, כי בערוך פירש "שולטת" כמו "סולדת". אם כן מה שכתוב בירושלמי 'כאן וכאן אין היד שולטת', היינו – אין היד סולדת, תדע, שאם לא כן, למה ליה הרחקה, דינא הוא! וכתב שהש"ך בעצמו הודה לו

The Bet Yaakov writes that "*ein hayad sholetet*" should in fact be read *ein hayad soledet* (rather than the opposite, as we have interpreted until now). But he adds that this is not enough:

ולא ידעתי איך יפרנס מה שכתוב בירושלמי 'מותר להפשיר במקום שהיד שולטת ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת'. ואי שולטת היינו סולדת, איפכא הוה ליה למימר!

One cannot take this phrase from the Yerushalmi out of context – the Bet Yaakov's explanation is justified in this *sugya*, but in many other places it will not make sense. The most important poskim reject this stringency and this understanding of the Yerushalmi:

אליה רבה סימן שיח ס"ק כג

הש"ך סי' ק"ה ס"ק ד' דחה לגמרי דירושלמי מיירי ביד סולדת בו דוקא, וכ"כ פרי חדש [י"ו ד] סי' ס"ח ס"ק י"א

The Mishnah Berurah follows this ruling as well. He is careful to point out – this regards *kli rishon* that has been removed from the flame. While it is on the flame, nothing can be added, even if he intends on removing it shortly after.

משנה ברורה סימן שי"ק ס"ד

אם אין היד סולדת בו אפילו כלי ראשון אינו מבשל. ואם לא העבירוהו מעל האש אסור ליתן לתוכו ... ואפילו דעתו לסלק את הקדרה מהר משם, פן ישכח עד שיתבשל וכדלקמן

The Mishnah Berurah concludes with a reference to *seif 14*, which forbids leaving food in a place where it might reach *yad soledet*.

❖ Harchavot – “a burnt hand” – the Chayei Adam’s *shita*

c. The Ran: The Bavli and the Yerushalmi Disagree

There seems to be a third possibility implied in the Ran:

הר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף כ עמוד א

לא סבירא להו לבני מערבא דעירו דכלי ראשון מבשל, אדרבה, מקילי טפי מגמרא דילן, דלדידהו לית להו בישול אלא כשהאור מהלך תחתיו

The Ran points out a dispute between the Bavli and the Yerushalmi:

According to the Ramban's understanding that the difference between *kli rishon* and *sheni* is based on Chazal's decree, *kli rishon* should be categorically prohibited and *kli sheni* categorically allowed. According to the Tosafot's understanding that the halachic difference is based on a practical difference, it is possible, and even likely, that food might get cooked in a *kli sheni*. Therefore, adding food to *kli sheni* should be forbidden in many cases, depending on its temperature. Likewise, if the *kli rishon* is not sufficiently hot to cook a certain food, there should be no prohibition of adding that food to that vessel either.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמה עמוד ב

משנה. כל שבא בחמין מערב שבת - שורין אותו בחמין בשבת. וכל שלא בא בחמין מערב שבת - מדיחין אותו בחמין בשבת. חוץ מן המליח הישן וקולייס האיספנין, שהדחתן זו היא גמר מלאכתן. גמרא. הדיח מאי? - אמר רב יוסף: הדיח - חייב חטאת. אמר מר בריה דרבינא: אף אנן נמי תנינא - חוץ ממליח ישן וקולייס האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן שמע מינה.

רש"י מסכת שבת דף קמה עמוד ב

כל שבא בחמין - כלומר שנתבשל. שורין אותו בחמין - כדי שיהא נמוח. וכל שלא בא בחמין - כגון בשר יבש, שאוכלין אותו חי על ידי הדחק. מדיחין אותו - ולא אמרינן זהו בישוליה, אבל לא שורין. חוץ מן המליח ישן - דג מליח של שנה שעברה. וקולייס האיספנין - שם דג שאוכלין אותו מחמת מלחו על ידי הדחה בחמין, והנך אפילו הדחה נמי לא, שזהו גמר מלאכתן והוי בשול. גמרא - חייב חטאת - דהוי בישול.

תברותא שבת דף קמה עמוד ב

כל דבר שבא בחמין וכבר נתבשל מערב שבת, שורין אותו בחמין בשבת. ולית בזה משום "מבשל", שהרי אין בישול אחר בישול. ואין עושין כן אלא כדי שיהיה התבשיל נימוח. וכל שלא בא בחמין מערב שבת, כגון בשר יבש שאוכלין אותו חי על ידי הדחק, אין שורים אותו בחמין בשבת. שהרי כלי ראשון הוא מבשל. אבל מדיחין אותו בחמין בשבת. דעירו מכלי ראשון הוא, ולא חשיב בישול בהכי. חוץ מן המליח הישן, [ודגים מלוחים קטנים], וקולייס האיספנין [דג שמחמת מליחותו אין אוכלים אותו אלא על ידי הדחה בחמין]. שאת כל אלו אסור אפילו להדיח בחמין בשבת. משום שהדחתן, זו היא גמר מלאכתן. שמאחר ואי אפשר לאוכלם בלא הדחה, זהו בישולם. והוינן בה: ואם הדיח אותן בשבת, מאי דינו? אמר רב יוסף: אם הדיח חייב חטאת. משום שזהו בישול. אמר מר בריה דרבינא: אף אנן נמי תנינא כן. דהתנן: חוץ מן המליח הישן וקולייס האיספנין. שהדחתן זו היא גמר מלאכתן. שמע מינה, חיוב שבת גמור הוא.

The Mishnah states that one may place food that was cooked before Shabbat into hot water (as there is no *bishul* after *bishul*). That that was not properly cooked before Shabbat cannot be placed in the *hamin*, but one may pour food over it on Shabbat, with the exception of certain foods who are usually cooked in this way (ie. whose cooking is completed not over a direct heat source).

The Gemara states that if one pours food over something and cooks it thus, he or she must bring a sin offering. This contradicts the Yerushalmi that something is not considered *bishul* unless it occurs on the fire itself! We indeed saw a parallel question in the aforementioned Yerushalmi:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ג הלכה ה

רבי יצחק בר גופתא בעא קומי רבי מנא עשה כן בשבת חייב משום מבשל?... איזהו תבשיל ברור? כל שהאור מהלך תחתיו

But Tosafot are still far from the Ramban. According to Tosafot, *irui* does cook (at least a *klipta*, an outer layer). If so, why does the Mishnah allow *irui* over food that is not *kalei bishul*?

תוספות מסכת שבת דף לט עמוד א

לפירוש רשב"א, דמפרש דעירווי ככלי שני, אתי שפיר דאין שורין אותו בכלי ראשון, אבל מדיחין אותו מכלי ראשון דרך עירווי. אבל לפירוש ר"ת, דמפרש דעירווי הוי ככלי ראשון, על כרחך 'מדיחין אותו' – מכלי שני קאמר

According to the Tosafot's opinion, the *irui* forbidden here is *irui kli sheni* – even this is forbidden when the food in question cooks easily.

The Or Sameach explains that as the Ran notes, here lies the difference between the Bavli and the Yerushalmi:

אור שמח הלכות שבת פרק ט הלכה ב

תוספות פירשו דהא דקתני 'מדיחין אותו בחמין' מיירי בכלי שני, ואפילו הכי תני 'חוץ מן המליח הישן, שהדחתן זו היא גמר מלאכתן' קאי אכלי שני, ואמר שם 'הדיח' – חייב חטאת'. מדתנא 'זו היא גמר מלאכתן' מוכח דבכלי שני חייב חטאת, דבישול הוי בהדחה בעלמא, ויש לדחות, דמהא דהדחה הוי גמר מלאכה והוי בישול מעליא מוכח דאם הדיח בכלי ראשון חייב חטאת, ודו"ק, ובפרט לפי הך שיטה דמדיחין מכלי ראשון הוא אין סתירה. ובירושלמי (שבת פ"ג ה"ד) מפורש דאינו חייב על בישול בחמין אלא דוקא כי האור מהלך תחתיו, ועיין ר"ן ולכן אמר דהא דגזרו שלא לבשל בקדירה שהעבירה מרותחת היא הרחקה מדבריהם שלא יבשל על גבי האור, להכי בכלי שני לא גזרו, ובתלמודין מוכח דחייב בזה, והוי בישול, דאם הדיח חייב חטאת, אף על גב שאין האור מהלך תחתיו, ולכך בקשו בתוס' (שבת מ, ב ד"ה ושמע מינה) טעם אחר לחלק בין כלי ראשון לכלי שני

The Eglei Tal explains similarly (*Ofeh* 23b).

But the Ramban claims that there is no difference between the Bavli and the Yerushalmi. If so, how does he explain that one is required to bring a sin offering for cooking food that is easily cooked by *irui kli sheni*? There are several excuses. One is brought by the Pri Megaddim:

פרי מגדים יורה דעה משבצות זהב סימן סח

שאני דג מליח וקולייס דהדחתן גמר מלאכתן

That is, according to the Ramban *bishul* is only a *d'Oraita* violation if it is done in a regular way – this usually means directly on a heat source. However, there are foods who are usually cooked in this way (by *irui* rather than over a heat source). This means that there will be a significant difference between the Ramban and the Tosafot's definitions of what is considered "*kalei bishul*," foods that are easily cooked:

According to Tosafot: any food that is sufficiently cooked by something that is not *kli rishon*.

According to Ramban: only foods that people regularly cook without using a *kli rishon*.

If so, then according to the Tosafot, their dispute with the Ramban is the same dispute between the Bavli and the Yerushalmi:

According to the Bavli, the halachic difference between *bishul* with *kli rishon* and *kli sheni* is based on a practical difference. Therefore, if something is actually cooked by *irui* (*rishon* or even *sheni*) then one will be required to bring a sin offering. Therefore Tosafot looked for a practical explanation, and the parameters of *irui* are significant.

According to the Yerushalmi, *bishul* is only considered *d'Oraita* when it takes place over a direct heat source. Thus *kli rishon* is only *d'Rabbanan*, and the Ramban rejects any debate about the status of *irui*.

The term *kalei bishul* challenges the assumptions of the present shiur. The Mishnah draws a clear distinction between *kli rishon* and *sheni*. However, with *kalei bishul*, we must define more clearly what is allowed, and with which *kli*. B"eH we will discuss this topic next shiur. For now, we will complete the Tosafot.

b. When Using a *Kli Sheni* Looks Like the Act of Cooking

The Tosafot on the previous page explain the Mishnah on 145b:

תוספות מסכת שבת דף לט עמוד א

לפירוש ר"ת, דמפרש דעירווי הוי ככלי ראשון, על כרחך 'מדיחין אותו' – מכלי שני קאמר

Given that R. Tam rules that *irui* is like *kli rishon*, the "הדחה" mentioned in the Mishnah necessarily refers to *irui kli sheni*. However, this implies that the Mishnah only allows *irui kli sheni*, when the Mishnah on 42 allows soaking in *kli sheni*!

ואם כן, מאי איריא מדיחין, אפילו שורין נמי!

Tosafot offer two explanations:

1. ואומר ר"י דאפילו בכלי שני אין שורין, דהואיל דהמים חמין, מיחזי כמבשל. ואף על גב דתנן לקמן (דף מב:): אבל נותן לתוך הקערה או לתוך התמחוי, היינו דוקא תבלין שהן עשויין למתק את הקדירה ולא מיחזי כמבשל.
2. אי נמי, הוא הדין שורין אותו, כיון דאיירי בכלי שני. והא דנקט 'מדיחין' לאשמעינן דאפילו הדחה הויא גמר מלאכה במליח הישן וקולייס האיספנין.

According to the second explanation, there is no contradiction between the two Mishnayot. The Mishnah on p. 145 does not allow *irui kli sheni*, but even prohibits *irui kli sheni* onto *kalei bishul* (the Mishnah's examples of *kalei bishul* are (מליח הישן וקולייס האיספנין)).

However, Ri implies that there are two problems with regard to *kli sheni*:

1. *Kalei bishul* – one must check whether the food in question cooks easily.
2. This process may seem like cooking – even if the food does not actually get cooked, it may look like the person is cooking.

Therefore the Mishnah allows use of *kli sheni* as long as –

1. The food in question is not *kalei bishul*, and
2. It is not something that is usually cooked on its own (such as spices).

The Shulchan Aruch does not mention this law. The Nesei Kelim do mention it:

מגן אברהם סימן שיח ס"ק יט

לפי מה שכתבתי בסעיף ד' בשם תוספות יש להחמיר דמיחזי כמבשל. אך היש מתירים סוברים להקל כתירוץ שני של התוספות, וכן משמע דעת השולחן ערוך, ויש להחמיר

The Magen Avraham rules stringently, and the Mishnah Berurah follows this ruling (318:34).

משנה ברורה סימן שיח ס"ק כג

לערב אותו בתבשיל רותח בכלי שני יש להקל

It appears that the poskim are lenient about heating up food cooked in a *kli sheni*, even if it is liquid, for two reasons:

1. Because the food is already cooked, it does not look like cooking.
2. One may be lenient based on the Tosafot's second opinion that there is no *bishul* after *bishul* (even with liquids, as we learned in shiur 14).

Using a Ladle – Further Clarification of the Definitions of *Kli Rishon* and *Sheni*

We learned above that Tosafot write that the reason that *Kli Rishon* causes *bishul* is because the sides of the pots retains the food's heat. The Gra explains that this is the meaning of the Yerushalmi's phrase "as long as the light burns beneath it" – that a *kli* that has been warmed by the heat might cause other food to cook, even after the pot was removed from the fire.

This raises a question about using a ladle that is dipped into a *kli rishon* – on one hand, the heat source does not directly affect it. On the other hand, the ladle, unlike a *kli sheni*, is completely immersed in the pot and is thus fully heated up. How will Tosafot define a ladle?

תוספות מסכת עבודה זרה דף לג עמוד ב

יש משימין קערה בתוך מחבת על האש עד שהרתיחות עולות תוך הקערה ומאותה קערה מגעילין ובוזה מסופק ר"י אם זה מועיל ככלי ראשון אם לאו, ותלה הדבר להחמיר ואסר בהן להגעיל דחשיב ככלי שני. ולענין מליגת תרנגולת נמי אסר דחשיב ליה ככלי ראשון.

In Tosafot's discussion of kashering *keilim*, which is parallel to the laws of *bishul* on Shabbat, they debate whether a ladle is considered a *kli rishon* or not. The Ri is stringent in both directions – for prohibitions, he considers a ladle a *kli rishon*, while in matters of kashering, he considers it a *kli sheni*. The Maharil writes that it depends on its actual use:

ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות הגעלה אות ז

והמגעיל על ידי עירוי, ששופך הרתחים על הכלי להגעילו, יזהר שישפוך מים הרתחין דווקא מן הכלי שבישלו בו, והוא נקרא כלי ראשון. ואל ישאב עם כלי אחר מכלי שבו הרתחין ולערות ממנו להגעיל משום דכלי ששואב עמו תוך הוא כלי שני ונתבטל בו בישול הרתחין טרם שמגעילין. אכן אם שוהה את הכלי ששואב עמו תוך הכלי שמבשלין בו הרתחין בעוד הוא שם מעלין המים הרתחין שפיר מתקרי גם הוא כלי ראשון

If it is only dipped into a *kli rishon*, then the ladle is considered a *kli sheni*. However, if it was left in the pot until it became hot, then it is a *kli rishon*. Some poskim follow this ruling for halacha:

שולחן ערוך הרב, אורח חיים סימן תנא סעיף כח

הכניס כלי ריקן לתוך כלי ראשון רותח, ואחר שנשאבו המים לתוך הכלי ריקן השהה מעט את הכלי ריקן בתוך הכלי ראשון עד שהמים שנשאבו לתוכו העלו רתיחה בתוכו, ואחר כך הוציאו מתוך הכלי ראשון ועירה ממנו על הקערות – דין עירוי זה כעירוי כלי ראשון עצמו, דכיון שכלי זה שהה בתוך הכלי ראשון עד שהמים שנשאבו לתוכו העלו רתיחה בודאי נתחממו דופני כלי זה חום גדול ואף לאחר שהוציאו עם המים שבתוכו מתוך הכלי ראשון הרי דפנותיו מעמידין את חום המים שבתוכו ולפיכך דין כלי זה כדין כלי ראשון עצמו. אבל אם לא שהה בתוך הכלי ראשון כשיעור הזה יש להסתפק בו אם דינו ככלי ראשון עצמו או לאו והולכין בו להחמיר

Note that R. Shneur Zalman of Liadi opens with the Maharil and concludes with the Ri : that even if the ladle was not left in the *kli rishon*, one should be stringent. In between, he cites the Tosafot: that leaving it submerged heats up the actual sides, which is the definition of a *kli rishon*.

The Taz challenges the Maharil:

ט"ז יורה דעה סימן צב ס"ק ל

תמהתי מאד על זה –

1. דהא בעודו בכלי ראשון הכלי הזה שתוחב בו גם הוא כלי ראשון ... והיאך נאמר כאן שכשמוציא הכלי ששואב מכלי ראשון נעשה כלי שני? כיון שבא עליו שם כלי ראשון, מי נותן לו אחר כך שם אחר, והלא כלי ראשון שמו עליו אף אם נעקר מאש, הוא הדין נמי זה שנעקר מהרותחין שתוך כלי ראשון!
2. ותו דהתוספות כתבו דעיקר החילוק שבין כלי ראשון לכלי שני הוא דכלי שני מתקרר מחמת שאין דופנותיה חמין, על כן הולך ומתקרר, וזה ודאי דופנותיה רותחין, שהרי הוחמו ברותחין דכלי ראשון!
3. ותו דאם שהה שם קצת מודה מהרי"ל דנשאר עליו שם כלי ראשון ואם כן מאן מפיס כמה תהא השהייה?

The Taz presents three problems with the Maharil's *psak*:

1. As long as the ladle is submerged within the *kli rishon*, it is considered a *kli rishon* – and a *kli rishon* is considered a *kli rishon* even after it is removed from the heat source. Why should a ladle be any different?
2. Based on the Tosafot's logic that the definition of a *kli rishon* is a *kli* that has been warmed up, the ladle should be considered a *kli rishon*.
3. A technical question: the Maharil is also aware that after it remains submerged for a certain amount of time, the ladle is considered a *kli rishon*. Does this amount of time have a definition?

In any case, it is important to define the difference between Shulchan Aruch HaRav and the Taz:

If the ladle was left in the *kli rishon* for long enough, all agree that it is considered a *kli rishon*. The debate is the definition of "long enough."

In one place, The Mishnah Berurah seems to take the stringent approach:

משנה ברורה סימן שיח ס"ק פז

אם שואב בכלי ריקן מתוך כלי ראשון – יש אומרים דדינו ככלי ראשון, ובפרט אם משהה הכלי ריקן בתוכו עד שמעלה רתיחה ודאי מקרי כלי ראשון

But elsewhere (in the context of *bishul* after *afiah*), he rules that passing through the ladle renders the liquid to be *kli shlish!*

משנה ברורה סימן שיח ס"ק מה

מה שנוהגין איזה אנשים ... לחתוך חתיכת פת בכלי ולערות עליהם המרק מכלי ראשון – לא יפה הם עושין ... הלא כתב רמ"א דיש לזוהר בזה! אלא אם רוצה ליתן פת ימתין עד שלא יהיה היד סולדת במרק, או שלכל הפחות ישאב בכף מן הקדרה כדי שתהיה הקערה כלי שלישי

So which one is it? Is the ladle *kli rishon* or *kli shlish*?

The Mishnah Berura seems to rule stringently out of doubt, but in cases when there is another factor to rule leniently he is then lenient (as in this case, when one can take the *shita* of ר"אבי"ה that there is no *bishul* after *afiah*), and the Shemirat Shabbat rules similarly, and further supports this ruling by citing the Chazon Ish:

שמירת שבת כהלכתה (מהדורה תשלט) פרק א סעיף מח

כיוון שמכניס את המצקת לתוך כלי ראשון, ובפרט אם היא נשארת זמן מה בתוך הקדירה – יש לה כל דיני כלי ראשון.

שם סעיף נט

יש בישול אחר אפיה וכן יש אפיה אחר בישול. לפיכך אסור לתת לחם בתוך המרק אולם לענין זה אין למצקת ולכף דין כלי ראשון, ולכן יש מקום להקל לתת לחם למרק שהוצק מכלי ראשון לתוך הצלחת במצקת.

שם הערה קפ

נראה ליישב סתירת המשנה ברורה מכיוון שדעה זו דיש בישול אחר אפיה היא דעת יחיד. ועיין חזון איש שמבדיל בין קדירה שעל האש, דאז אמרינן דדין הכף ככלי ראשון, לקדירה שהעבירה מעל גבי האש, דאין על מה שבכף אלא דין של כלי שני.

The Chazon Ish differentiates between a ladle that was left in a pot on the fire, where the ladle itself was then heated by the fire, and one in a *kli rishon* that is not on the fire, which was therefore heated by the food itself and is thus considered a *kli sheni*. (This is consistent with the Chazon Ish's *shita* until now – that the definition of *kli rishon* is one whose sides were heated by the fire itself, which has a practical implication for *irui* and the meaning of the term “as long as the light burned beneath it”).

R. Yitzchak Weiss offers a different explanation for this discrepancy:

שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן קכז אות ג

הוי ספיקא דדינא, על כן בספק שבין כלי ראשון לשני החמיר, ובספק שבין כלי שני לשלישי הקיל, והחילוק מובן.

It is not clear whether a ladle is considered a *kli rishon* or *sheni*. We are therefore stringent and define it as a *kli rishon*. However, this creates a further doubt – if the bowl one ladles into is then considered a *kli sheni* or *shelishi*. We are lenient about this doubt, and define the bowl as a *kli shelishi*.

Summary

c. The Difference between Kli Rishon and Kli Sheni

The Mishnah (Shabbat 42a) states that one may add spices to a *kli sheni*, but not to a *kli rishon*.

What is the difference between a *kli rishon* and a *kli sheni*?

The Yerushalmi (Shabbat 3:4) implies that there is a dispute: according to R. Yossi, a *kli rishon* is hotter. According to R. Yona, the difference is that Chazal made a decree about *kli rishon*, but not about *kli sheni*.

Based on this, the Ramban holds that *bishul d'Oraita* only occurs when the food is on the fire. This is supported by the Yerushalmi's next halacha – that *bishul* is only considered *bishul* “as long as the light burns beneath it.”

The Tosafot discuss the difference between *kli rishon* and *sheni* and conclude that the pot itself were heated by the heat source and thus retain the food's heat, while the actual dish of the *kli sheni* are not hot and therefore do not retain the food's heat.

This implies that there is a substantial difference between the two, and therefore adding spices to a *kli rishon* transgresses *bishul d'Oraita*, and poskim write thus (see, for example, Mishnah Berurah 318:39, Igrot Moshe Orach Hayim 1:93, and others).

d. A Practical Implication - Irui

The Yerushalmi discusses the issue of *irui*, transferring or pouring food from one *kli* to another, and the *sugya* concludes with the aforementioned statement – that *bishul* is considered *bishul* “as long as the light is burning beneath it.” From this, the Ramban concludes that Chazal only made a decree concerning *kli rishon*, but there is no reason to discuss whether *irui* is problematic – it is not *kli rishon*, so there is no problem of *bishul*.

The Tosafot, however, who hold that there is a substantial difference between *kli rishon* and *sheni*, discuss the status of *irui*.

Rashbam rules that *irui* is considered like *kli sheni*, while the Ri holds that it is like *kli rishon*. The Tosafot's halachic conclusion is that *irui* cooks the *klipa*, which means that one may not perform *irui* because the outer layer will cook, and this is the law in the Shulchan Aruch (318:10). If one does perform *irui*, the *klipa* becomes forbidden because it is a *ma'aseh Shabbat* (Magen Avraham 318, 32).

The Rishonim do adhere to their logical *shita*, but how is it justified for the Tosafot to contradict what is written in the Yerushalmi? We learned three approaches:

e. The Gra – The Yerushalmi’s Plain Meaning is Like the Tosafot’s

The Gra explains the two passages in the Yerushalmi differently:

R. Yonah’s explanation that Chazal decreed a “safety margin” for *kli rishon* refers to *hafshara*: they forbid הפשרה with *kli rishon*, but not with *kli sheni*. However, *bishul* is an *issur d’Oraita*!

The Gra explains that the statement that *bishul* only occurs “as long as the light burns beneath it” also applies to *kli rishon* when it is not actually on the fire!

This implies that the Yerushalmi actually concurs with the Tosafot, and that according to the Gra’s explanation of the Tosafot, הפשרה (which we discussed in shiur 13) also applies to *kli rishon*, and not only to an actual heat source.

f. Maharshal: The Yerushalmi’s Discussion Refers to a *Kli* that is Not *Yad Soledet*

The Maharshal’s premise is that as long as the food is *yad soledet bo*, it certainly causes *bishul*. If so, the phrase “they created a safety margin for *kli rishon*” is a *d’Rabbanan* decree in cases when the *kli rishon* is not *yad soledet*.

If the *kli* is *yad soledet*, it is prohibited for a substantial reason, as the Tosafot explains. If it is not *yad soledet*, it is not fundamentally prohibited, but Chazal decreed that *kli rishon* is always prohibited. The Shach finds this problematic, given that it contradicts the Yerushalmi. The Achronim explain that the Beit Yaakov convinced the Shach to accept this *pschat* of the Yerushalmi. But this still remains problematic – the Yerushalmi uses this expression in many places, and not all of them are consistent with this interpretation of R. Yona!

The poskim (Magen Avraham, Mishnah Berurah) did not accept this stringency, but of course it is prohibited to add spices, etc., to a *kli rishon* that is still on the fire because of the decree of *hafshara*.

g. Ran – This is a Dispute between the Bavli and the Yerushalmi

The Ran writes that the Bavli and the Yerushalmi are divided about this issue, but he did not explain the source of this claim.

The Achronim offer several explanations for this claim:

We followed the Or Sameach (whose logic is similar to that of the Eglei Tal, but who learns this from a different Gemara), who claims that this can be learned from the issue of *kalei bishul*. The Mishnah (Shabbat 145b) explicitly forbids *irui* over food that cooks easily. The Or Sameach explains that according to the Yerushalmi, this seems to be a decree parallel to that of *kli rishon*, so it is certainly prohibited *d’Rabbanan*. However, the Bavli states that if one does *irui* over *kli rishon*, one is obliged to bring a sin offering, which implies that it is an *issur d’Oraita*! From this, the Ran concludes that this dispute between the Tosafot and the Ramban is the dispute of the Bavli and Yerushalmi:

According to the Bavli, the halachic difference between *bishul* with *kli rishon* and *sheni* is based on a substantial difference. Therefore, if *irui* – even *irui kli sheni* – actually cooks the food, one will be obliged to bring a sin offering. Therefore the Tosafot hold that there is a substantial difference, and there is room to debate about the status of *irui*.

According to the Yerushalmi, however, *bishul d’Oraita* only occurs while using a heat source, *kli rishon* is an *issur d’Rabbanan*, and for this reason Ramban does not deem it relevant to discuss the status of *irui*.

h. When Using a *Kli Sheni* Looks Like Cooking

As mentioned, this Mishnah states that one may perform *irui* over regular food, but not over *kali bishul*.

This presumably proves that *irui* does not have the status of *kli rishon*, which seems to contradict the Tosafot!

In order to solve this problem, Tosafot explains that the Mishnah means to allow *irui* from a *kli sheni*. However, this solution seems to contradict the first Mishnah we mentioned, which implies that one may add spices, etc., to a *kli sheini*!

The Tosafot proposes two explanations:

1. The Mishnah that allows *irui kli sheni* does not prohibit adding to a *kli sheni*, but only emphasizes that one may not even do *irui kli sheni* over *kalei bishul*.
2. The first Mishnah discusses spices. Adding spices to a food is not considered an act of *bishul*. However, adding actual food to a *kli sheni* is forbidden not because it will cook the food, but because it looks like cooking.

The Shulchan Arukh did not rule that there is a problem that *kli sheni* might look like cooking. The Magen Avraham rules that “one should be stringent.” The Mishnah Berurah accepts this ruling, but does allow adding cooked foods (even liquids) to a *kli sheni* for two reasons: 1) given that the food is cooked, it does not look like an act of cooking, and 2) one may take the Tosafot’s ruling that there is no *bishul* after *bishul* for liquids in any case.

i. Using a Ladle

Based on Tosafot’s “substantial” approach to *kli rishon* and *sheni*, one should consider the status of a ladle, which is fully heated by the *kli rishon*. The Tosafot (Avoda Zara 33b) shows that the Ri debates how to define a ladle, and rules stringently.

The Maharil writes that this depends if the server leaves the ladle in the pot or not – if the ladle is left in and gets hot, it is considered a *kli rishon*. The Shulchan Arukh HaRav rules thus.

The Taz raises three issues with the Maharil’s ruling:

- 1) As long as the ladle is submerged within the *kli rishon*, it is considered a *kli rishon* – and a *kli rishon* is considered a *kli rishon* even after it is removed from the heat source. Why should a ladle be any different?
- 2) Based on the Tosafot’s logic that the definition of a *kli rishon* is a *kli* that has been warmed up, the ladle should be considered a *kli rishon*.
- 3) A technical question: the Maharil is also aware that after it remains submerged for a certain amount of time, the ladle is considered a *kli rishon*. Does this amount of time have a definition?

There seems to be a contradiction in the Mishnah Berurah: in **בס"ק פז** he writes that it is considered a *kli rishon*, but in **ובס"ק מה** he writes that if one wishes to dip bread into soup one should use a ladle so that the bowl will be considered *kli shelishi*!

The Shemirat Shabbat explains that in the context of *bishul* after *afiah*, which is considered a stringency, one can be lenient regarding the status of a ladle. He also cites the Chazon Ish, who differentiates between a ladle dipped into a pot on the fire, which is considered *kli rishon*, and a ladle in a *kli rishon* that is not on the fire.

The Minchat Yitzchak explains that we are stringent about the status of the ladle itself and define it as *kli rishon*, but we are lenient about the status of the bowl the food is poured into and define it as a *kli shelishi*.

In this shiur we began discussing *kli rishon* and *kli sheni*. Next shiur we will discuss *kali bishul*; define what may be added to a *kli rishon* and what may not even be added to a *kli shelishi*, and how to mix water with water of a different status.